

Sþ.

116. Tillaga til þingsályktunar

[96. mál]

um jarðhitarannsóknir, jarðhitaleit og áætlanir um hagnýtingu jarðhita á Norðurlandi eystra.

Flm.: Karl Kristjánsson, Magnús Jónsson, Gísli Guðmundsson, Valtýr Kristjánsson, Jónas G. Rafnar, Björn Jónsson, Friðjón Skarphéðinsson, Bjartmar Guðmundsson.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að sjá um, að á vegum jarðhitasjóðs verði hið fyrsta rannsókn gerð á jarðhitasvæðum þeim, sem vitað er um á Norðurlandi eystra og ekki hafa enn þá verið rannsökuð nægilega, en ætla má að hagfellt geti verið að nytja.

Enn fremur, að framkvæmd verði í þeim landshluta rækileg jarðhitaleit á þeim stöðum, sem líklegt þykir, að hagnýtur jarðhiti sé finnanlegur með viðráðanlegum kostnaði.

Í sambandi við þessar athafnir verði svo jafnóðum gerðar bráðabirgðaáætlanir um hagnýtingu jarðhitans á hverjum stað.

Greinargerð.

Mikill hluti Norðurlands eystra er í aðaljarðhitabelti Íslands eða rétt við það belti. Víða eru þar snarpheitar laugar og volgar lindir ofanjarðar. Einnig bæði vatnshverir og gufuhverir. Jarðblettir eru þar sums staðar, sem bræða af sér snjó á vetrum, svo að sýnt er, að hiti býr undir, þó að ekki verði hans í öðru vart á yfirborðinu.

Enn þá hafa ekki rækilegar rannsóknir og skipulegar farið fram í þessum landshluta á jarðhitasvæðunum eða áætlanir verið gerðar, nema á stöku stað, um hagnýtingu hans. Jarðboranir hafa óvída verið gerðar og aðeins á einum stað til úrslita að kalla má; það er í Ólafsfirði.

Ólafsfjarðarkaupstaður hefur látið bora eftir heitu vatni hjá sér með góðum árangri og virkjað vatnið til hífylahitunar.

Nokkrir skólar hafa verið reistir með aðstöðu til að hagnýta auðfenginn jarðhita. Einstök býli hafa notfært sér slíkan jarðhita til upphitunar. Á fáeinum heitum stöðum hafa gróðurhús verið byggð og gefið góða raun.

Húsavík er þegar búin að kosta allmiklu til rannsókna hjá sér á skilyrðum til að fá heitt vatn úr jörðu. Þar eru nú í þann veginn að hefjast boranir eftir heitu vatni með hinum svonefnda Norðurlandsbor, sem ríkið á.

Fyrirhugað er því næst, að ríkið láti Norðurlandsborinn starfa um tíma á gufuhverasvæðinu við Námafjall vegna væntanlegrar kísilgúrvinnslu við Mývatn.

Akureyri mun hafa hug á að fá Norðurlandsborinn þessu næst til að leita með honum að heitu vatni hjá sér.

Allt þetta er ágætt út af fyrir sig og stórlega mikilsvert, en þó langt frá því að vera fullnægjandi, af því að verkefni jarðhitarannsókna og jarðhitaleitar á Norðurlandi eystra eru geysilega mikil og mörg og víðs vegar. Þau verða flest ekki unnin, svo að lag sé á og að gagni komi, nema fyrir atbeina hins opinbera og á vegum þess.

Jarðhitarannsóknunum og jarðhitaleitinni þurfa að vera samfara áætlanagerðir og leiðbeiningar um hagnýtingu jarðhitans á hverjum stað. Fólkið, sem þarna býr — eða vill búa, — þarf sem allra fyrst að vita, hvort og hvernig þessar auðlindir geta orðið því til hagræðis og lífsþæginda.

Vitneskja í þessum efnum getur haft stórkostlega þýðingu á mörgum stöðum í þessum landshluta, t. d. þegar koma skal upp byggðahverfum eða iðjuverum, staðsetja einstök nýbýli, endurbyggja og færa til gamla bæi, velja skólahúsum og félagsheimilum staði o. s. frv.

Fyrsti flutningsmaður tillögu þessarar mæltist til þess fyrir hönd tillögumanna, að raforkumálastjóri ríkisins, hr. Jakob Gíslason, léti þeim í té skrá um jarðhitastaði, sem jarðhitadeildin vissi um á Norðurlandi eystra. Varð hann vel við til-mælunum. Láta flutningsmenn fylgja greinargerð þessari bréf, dags. 29. okt. 1962, frá raforkumálastjóranum, og skrár, er bréfinu fylgdu, um jarðhitastaði í Eyja-fjarðarsýslu (ásamt Ólafsfirði) og í báðum Þingeyjarsýslum. Samkvæmt skránum er þarna um að ræða samtals rúmlega 90 jarðhitastaði, sem jarðhitadeildin veit um.

Fylgiskjal.

RAFORKUMÁLASTJÓRI

Jarðhitadeild.

29. okt. 1962.

Hr. alþingismaður Karl Kristjánsson,
Alþingi, Reykjavík.

Samkvæmt ósk yðar, hr. alþingismaður, hefur jarðhitadeildin tekið saman skrár um jarðhitastaði í Eyjafjarðar- og Þingeyjarsýslum eftir þeim gögnum, sem nú liggja fyrir á deildinni. Af eðlilegum ástæðum geta þessar skrár ekki talizt tæmandi, því að fleiri jarðhitastaðir kunna að koma í ljós, sem deildin hefur ekki vitneskju um enn þá.

Getið er um hitastig vatns á flestum stöðum og sömuleiðis um rennsli, þar sem slíkar upplýsingar eru fyrir hendi. Hafa verður í huga, að rennslistölurnar eru aðeins í fáum tilfellum byggðar á öruggum mælingum, og verður því að nota þær með varúð.

Umræddar skrár fylgja bréfi þessu.

Virðingarfyllst,

Jakob Gíslason.

Jarðhitastaðir í Eyjafjarðarsýslu.

Staður	Hreppur	Hiti °C	Rennsli líttrar/sek
Glerárgil, Akureyri	55	
Hámundarstaðaháls	Árskógsströnd	20	
Laugaland í Hörgárdal	Glæsibæjarhreppur	77.1	
— (borhola)	—	78	3.5
Grísará	Hrafnagilshreppur	41	
Syðri-Hrafnagilslaug	—	57	
Hrafnagil, a	—	55	0.6
Hrafnagil, b	—	32—35	0.33
Hrafnagil (sundlaug)	—	35	0.5
Ytri-Hrafnagilslaug	—	46	
Kristnes	—	58	1
Kristnes (Reykhúsalaug)	—	75	1.5
Reykhús	—	74	1.4
Ytra-Gil	—	47.5	0.33
Yzti-Bær	Hrísey	39	0.05
Yzti-Bær	—	62	0.4

Staður	Hreppur	Hiti °C	Rennsli lítrar/sek
Bakki	Ólafsfjörður	17	
Karlsstaðir	—	27	
Kleifarhorn	—	33.4	
Ósbrekka	—	30.8	
Reykir	—	50	0.4
Reykir	—	52	4
Skeggjabrekka	—	49	12
Vatnsendi	—	36	0.05
Hleiðargarður	Saurbæjarhreppur	15	0.3
Djúpidalur	—	15—16	0.45
Hólsgerði	—	21	0.1
Hólsgerði	—	43	0.5
Hamar	Svarfaðardalshreppur .	39.5	
Tjarnargarðshorn (Laugahlíð)	—	27	
Sundlaugin við Gullbringu	—	25	5
Björk	Öngulsstaðahreppur ...	28	0.4
Brúnalaug (Brúnshús)	—	66.5	2
Garðsá	—	19.4	
Grýta	—	32	0.8
Hóll	—	46.5	0.8
Laugaland	—	55	1—1.5

Jarðhitastaðir í Þingeyjarsýslum.

Presthvammsdalur	Aðaldælahreppur	43.2	
Grýtubakki	Grýtubakkahreppur ...	26	0.25
Sundlaug v/Gljúfurá	—	18	
Draflastaðir (í Fnjóskadal)	Hálshreppur	44	0.4
Reykir í Fnjóskadal	—	90	1.2
Húsavíkurkaupstaður	—	63	0.20
—	—	36	
Laugardalur	—		
Litlaá	Kelduhverfi	15	
Krafla við Litla-Víti	—		(gufa)
Krafla við Stóra-Víti	—		—
Leirhnjúkur (Gufuauga)	—		
Hrútfjallahitur	—		
Stóru-Tjarnir	Ljósavatnshreppur	53	0.66
Birningsstaðir	Reykdælahreppur	52	0.7
Brettingsstaðir	—	22.9	
Hjalli	—	45	0.25
Kasthvammsdalur	—	24.3	
Laugaból	—	46	0.43
Laugar í Reykjadal	—	55	
Litlu-Laugar	—	57.5	0.7
Stafn	—	27.5	0.2
Stóru-Laugar	—	52	1.2
Öndólfstaðir	—	27	0.10
Hveravellir (Uxahver)	Reykjahreppur	100	16
Hveravellir (Yztihver)	—	100	27

Staður	Hreppur	Hiti °C	Rennslí líttrar/sek
Syðstihver	Reykjahreppur	100	
Hveravellir, Strokkur	—		(gufa)
Reykir (Þvottahver)	—	82	3.5
Reykir	—	90.4	
Hofstaðir í Laxárdal	Skútustaðahreppur	22	6
Gunnarsstaðir	Svalbarðshreppur v/Þistilfjörð		
Laxárkrókur	—	ca. 23	
Kollavík	—		
Tunga	Svalbarðsstrandarhr. ..	20	
Svalbarðseyri	—	33	
Brennisteinspúfa, Námafjall	Skútustaðahreppur		(gufa)
Gufuauga, Námafjall	—		—
Hverarönd, leirhver, Námafjall	—		—
Hverarönd, brennisteinspúfa	—		—
Hraunbrún, brennisteinspúfa	—		—
Vatnssprunga, Námafjall	—		—
Hverir á háfjalli, Námafjall	—		—
Námaskarð	—	100	—
Reykjahlíð við Mývatn	—	27	—
Vogar við Mývatn, Grjótagjá	—	41	—
Þeistareykir	—		—
Skógar	Axarfjarðahreppur		—
Ærlækjarsel	—		—
Ytri-Bakki	Kelduneshreppur		
Arnanes	—		
Við Lónsós	—		
Skeiðsöxl	—		